

Az UTUNK hetenként megjelenő tízezer példánya azt bizonyítja, hogy talaja s gyökere van a romániai magyarság körében. Olvasóival ankétokon, írói találkozókön, leveleken keresztül tart eleven kapcsolatot. S immár ötödik éve kiadja az UTUNK Évkönyveket, bőséges és nemes irodalmi, művészeti cikkekkkel, illusztrációkkal. Az évkönyvek nálunk is keresett hiánycikkei a könyvesboltoknak.

Az évfordulót az UTUNK külön, dupla terjedelmű ünnepi számmal tette emlékeztetővé. Ebből az alkalomból nemcsak a romániai írószövetség elnöksége, hanem a legfelsőbb párt- és állami vezetők is üdvözölték a lapot, kiemelve azt a fontos szerepet, amelyet az a magyar-román kulturális kapcsolatok ápolásában vállalt. Az évfordulót egy önálló kiadvánnyal is megünnepelte a szerkesztőség: ÉVEINK ÉNEKEI címmel kiadott egy versgyűjteményt, amely az UTUNK hasábjain megjelent legszebb verseket tartalmazza. Minden költőtől – Tompa Lászlótól kezdve Lendvay Éváig – egy-egy verset. Nemcsak magyar költőket, hanem kiváló román lírikusokat is szerepeltet az antológia Tudor Argheziától és Mihai Beniuctól a fiatal Marin Sorescuig. S felsorakoznak a kötetben az erdélyi magyar és román festőművészek legjobbjai – színes reprodukciókban mutatva be egy-egy reprezentatív munkájukat.

Testvérnapunknak mi is újabb termékeny évtizedeket, a szerkesztőknek pedig „jó mulatságot, férfi munkát” kívánunk.

TÓTH ENDRE

Baranyi Károly és Markov Zlata kiállításáról

Az újvidéki Baranyi szobrász házaspárról az első hírt Csuka Zoltán továbbította egyik cikkében a magyar közönségnek. Azóta az érdeklődés egyre fokozódott művészetük iránt, hazai lapjaink és folyóirataink cikkei bizonyítják, hogy joggal került sor kiállításukra Szegeden, a Móra Ferenc Múzeum rendezésében. Baranyi Károly tulajdonképpen hazajött Szegedre, hisz 1956-ig, amíg vissza nem térhetett Újvidékre, ott működött, s a szegedi kiállítás egyben Újvidék és Budapest között épülő szellemi híd pillérjének bizonyult: nemcsak Újvidékről érkeztek a tisztelők, hanem Budapestről is. A budapesti jugoszláv nagykövét, Tikvicki Géza is megjelent a kiállításon. Mindkét művész tulajdonosa a legnagyobb jugoszláv művészeti díjnak, az *Októberi-díjnak*, amellel *érdemes művészei* a köztársaságnak és számos külföldi nagy díjjal is (Brüsszel, Párizs stb.) büszkélkedhetnek.

Pap József újvidéki orvos-költő megnyitó beszédében a *pannón* táj hangulatát és tisztult formakultúráját üdvözölte a művészházaspár alkotásaiban, s igazat kell neki adni: mindkét művész személyes ismerőse a magyar hazának, amelynek óriási kulturális öröksége nyújtott háttérrel a Baranyi házaspár művészetének. Ez tehát nem a semmiből indult s vált *korszzerűvé*, hanem szervesen települt a megelőző művészettörténeti rétegekre. Ezzel az örökséggel ismerkedtek a fölkészülés éveiben Budapesten. A hagyományt elismerő és a tudatos alkotó módszer jellemző mindkét művész munkásságára, anélkül, hogy Baranyi Károlyt az ötletes, játékos hangtól, Markov Zlatát pedig a természetes líraiságtól, az elégikus hangtól megfosztaná.

Baranyi Károly művészetében – szobraiban – egyesíti a kor építészetének és gépi civilizációjának tanulságait. Érvényesíti az építészet belső rendjét, fegyelmét, mértanias pontosságát, jellegzetes formaelemeit, ugyanakkor a gépi technikából a fogaskereket, a csavart, a satut, a francia kulcs után a traverzeteket, illetve ezeknek formáját használja föl, s teremt általuk egy egészen sajátos formakincset, miközben olyan *emberien* s emberre nézően és szoborszerűen megoldott minden egyes alkotása, legyen az férfi vagy női fej, csillag-

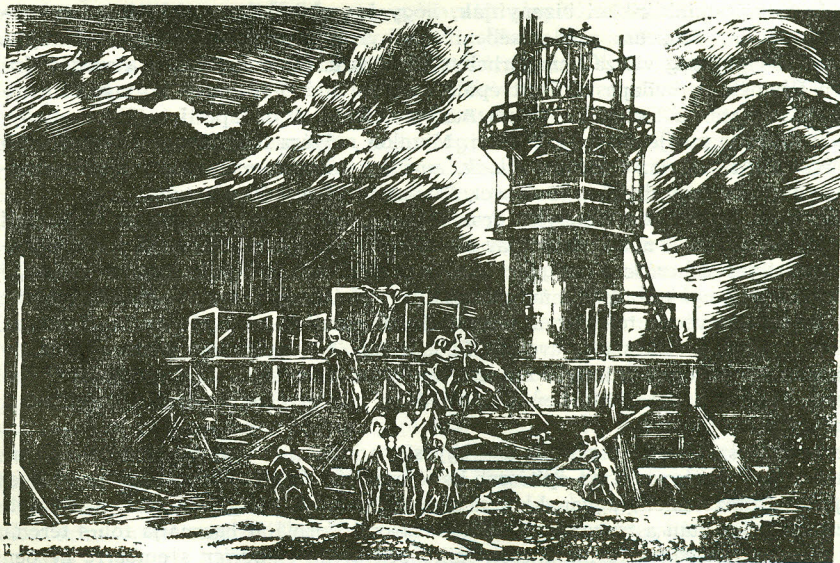
vizsgáló, doboló vagy népi táncospár, vagy jelenítsen meg oroszánt, bölényt, juhokat, amelyekre formai szempontból egyenesen a „bravúros” jelzöt kell alkalmaznunk, a szó teljes értelmében. Nem a motívumok újak, hanem fölhasználásuk módja az a művészi forma, amivel csak Baranyinál találkozunk a kortárs művészetben. Az ember játékos igényét is kielégítő módon, mert már-már groteszkbe oltja az emberi tragédiát, hogy elbírható legyen. Mindez együtt teszi érthetővé, hogy Baranyi Károlyt nem hiába tartják Párizstól Brüsszelen, Budapesten át Belgrádig *korszertű* művésznek.

Lényegében ugyanez áll *Markov Zlata* művészetére is.

Noha a tárlat szép időben nyílt meg, a Nap sugaraitól is bearanyozva, valóban nívós közönség jelenlétében, Markov Zlata művei valahogy mégis az őszi verőfény melankóliáját idézték. Nemcsak a padon ülő két öreg nénike (*Őszi naptény*), hanem *Árvák* c. szobra is. Úgy áll ott a két árva az élet keresztútjánál, kezükben egy rozsdás karikával, minden vagyunkkal, mint akiknek valóban semmijük sincs, csak szétálló két nagy fülük, amikkel próbálják fölfogni a leselkedő veszélyeket, amikről nem tudnak, de valahogy érzik, ezért figyelnek, védekezésül mást nem tehetvén. „Milyen szomorú, istenem, milyen szomorú...” lehet idézni az erdélyi Bartalist, és mégis milyen szép ez az elmúlás, ami Markov Zlata szobraiból árad. A *Kavics sorozat* két kozmikussá sodort tömbjéből mint egy óriás űrhajóból néznek ki a riadt arcok, emberi tekintetek. Így sodortatunk millió évek óta, s ki tudja, még meddig, mert akármekkora is az ember, akármennyit igázzon is le a természetből, mégis csak kicsi pontocsk a milliárdnyi egységgel sem mérhető végtelen mindenségben.

Szép tárlattal lepte meg a szegedi Móra Múzeum a közönséget a Baranyi házaspár kiállításával, a kultúra bensőséges ünnepévé avatva a megnyitót.

SZÍJ REZSŐ

Menyhárt József: *Épül a víztorony*